

ไท่ฮง THAI ART

Rama IX Art Museum Foundation

มณฑิร บุนนาค
MONTIEN BOONMA

906-0559-09-1990
906-0559-09-1990

ผลงานศิลปกรรม ชุด

ไทเฮา

มณฑิเยร บุญมา

ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์

ถนน เจ้าฟ้า กรุงเทพฯ

7 กันยายน - 3 ตุลาคม 2533

Rama IX Art Museum Foundation

MONTIEN BOONMA

THAIART

National Gallery, Chao-Fa Road, Bangkok

7 September - 3 October 1990

มูลนิธิ
หอศิลป์แห่งชาติ
RAMA IX ART MUSEUM FOUNDATION

แสดงผลงาน ณ ห้องนิทรรศการหมุนเวียน
ในการอำนวยการของ

คุณ มงคล สาราณสุข

หัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

หอศิลป์ กรมศิลปากร

ปก ผลงานชื่อ "เจดีย์ดินแดง" ปีสร้าง 2532
เทคนิค ดินแดง, ถ่าน, ผงซักฟอก, คราม
ขนาด 320 x 180 ซม.

COVER "EARTH PAGODA" 1989
TECHNIQUE: RED CLAY, CHARCOAL, BLEACH AND INDIGO
SIZE: 320 x 180 CM

ขอขอบพระคุณ คุณทวีศักดิ์ เสนาณรงค์ อธิบดีกรมศิลปากร ที่ให้การสนับสนุนและให้โอกาสแก่ข้าพเจ้านำผลงานมาจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ แห่งนี้อีกเป็นครั้งที่สอง

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติและเป็นพระคุณอย่างยิ่งที่คุณสืบพงศ์ พูนศรัทธา ผู้จัดการบริษัท นิปปอนเพนต์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้กรุณาให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดการแสดงผลงานและให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์สูจิบัตร แผ่นภาพประชาสัมพันธ์ ประกอบการแสดงครั้งนี้ของข้าพเจ้า ทำให้การแสดงครั้งนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณสุรพงษ์ เจริญชาญชัย จากบริษัท เดนส์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยประสานงานการจัดแสดงแก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณธวัชชัย เลิศจตุรภัทร คุณวสันต์ วงศ์สว่าง และทีมงานบริษัท ADVANCED DIMENSION และนิตยสาร IMAGE ที่ช่วยเหลือออกแบบสิ่งพิมพ์ประกอบการแสดงให้สำเร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์อนันต์ ชันขุนทด คณบดีคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาจารย์ยงค์ศักดิ์ หงษ์แพง และข้าราชการ ลูกจ้าง ที่ช่วยให้ผลงานของข้าพเจ้าได้นำมาเสนอสู่สาธารณชนที่กรุงเทพมหานคร และสนับสนุนการแสดงผลงานของข้าพเจ้าอย่างยิ่ง

การจัดแสดงครั้งนี้ของข้าพเจ้าได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากฝ่ายจัดแสดงผลงานของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลปกรรมศิลปากร

สารจากประธาน

ผมมีความยินดีที่ได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนศิลปิน คือ คุณมณเฑียร บุญมา และผลงานของท่านซึ่งได้จากการนำเอาเครื่องใช้ ไม้สอย และอุปกรณ์ต่าง ๆ อันเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวันของชีวิตคนไทยในชนบท ตลอดจนการนำเอาอินเทอร์เน็ตและอนินทรีย์สารต่าง ๆ จากธรรมชาติ เช่น ดินทราย ถ่าน กิ่งไม้ ใบหญ้า และอื่น ๆ ที่หาได้ง่ายในทุกหนทุกแห่ง มาสร้างเป็นศิลปกรรมและประติมากรรมแนวแปลกและเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ในแนวที่เรียกว่า แนวประสม (MIXED MEDIA) ซึ่งผลงานของท่านไม่เพียงแต่จะเป็นที่นิยมในเมืองไทยเท่านั้น ต่างประเทศยังได้ติดต่อให้ท่านนำเอาผลงานของท่านไปแสดงในงานแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยนานาชาติ อันจะเป็นการเชิดชูเกียรติยศของศิลปินไทยด้วย

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งผลงาน “แนวประสม” ของท่านในแนวการแสดงออกแบบ “โท-ไทย” จะนำมาซึ่งความสุขรุ่งโรจน์อีกก้าวหนึ่งของวงการศิลปะเมืองไทย

คุณสืบพงศ์ พูนศรัทธา

ผู้จัดการทั่วไป

บริษัท นิปปอนเพนต์ (ประเทศไทย) จำกัด

Rama IX Art Museum Foundation

TEXT BY MONTIEN BOONMA

“WE ARE LIVING IN THE WORLD OF DIFFERENT THINGS,
I WOULD LIKE TO MANIFEST THE REAL PHENOMENON
INSIDE OF THEIR EXISTENCES.”

My work concerns with the image which originates in the stimulant qualifications from the natural media, elements and objects. I am acquainted with all of this media since they appear in my surroundings. The sensibility of stimulations has evoked and pressed me to conceive the concept, the new method for my personal expression.

The characteristics of my personal expressions are modified causally and changed by the necessity, the condition of physical and abstract significance, the qualification for different media which are chosen for creating work. Thus, it may look as if the content and expression in my work are not created or presented by my will, but from the characteristic of the qualification in the physical structure and abstract meanings of the media and materials which I call “in existence and pre-existence” of the media and materials.

At the moment of working, the stimulant sensibility from one medium persuades the other media or materials and an intermediate relation between different materials initiates to present some meanings. This kind of relation is a personal experience and natural phenomenon to be perceived comprehensively in general.

The qualifications of an “in existence and pre-existence” in each material spawns the meanings, content and signification by their own structure and meanings not to represent or to transform to another content. The real phenomenon of an “in existence and pre-existence” which has been concealed in the media and materials will reveal their signification, contents and existence.

In the work “Group of Primary Forms” the natural phenomenon of life under the existent circumstances is presented by using the objects and materials associated with their existences and which will be re-verted to again. “Earth Pagoda” manifests the image of a Pagoda in three dimensions to be shown in two dimensions on the plane of papers covered with soil-pigments, sand, powdered detergent and indigo powder. With the construction in vertical juxtaposition from low to high on the wall, the real image of a Pagoda is induced to appear on the wall and floor. [TRANSLATED BY HELEN MICHAELSEN]

ที่มาของคำว่า “ไทยภพ”

เกิดขึ้นมาจากการนำคำภาษาไทยที่เขียนว่า “ไทย” สองคำมาประกอบเข้าด้วยกัน สร้างให้เกิดเป็นคำเพียงคำเดียว ด้วยการนำคำว่า “ไทย” คำที่สองมาเขียนให้กลับทางผิดไปจากลำดับการเขียนตัวอักษรไทยที่เริ่มต้นจากการเขียนทางขวามือไปทางซ้ายมือ มาเป็นจากซ้ายมือย้อนกลับทางขวามือ โดยพร้อมกับที่กลับด้านของตัวอักษรแต่ละตัวเหมือนภาพเงาสะท้อนที่ปรากฏขึ้นในกระจกเงา ตัวอักษรตัวสุดท้ายคือ “ย” ของคำแรกและคำที่สองจะซ้อนทับกัน

คำที่เกิดขึ้นใหม่นี้ ดูเหมือนจะอ่านออกและสามารถออกเสียงได้เมื่อแรกเห็น แต่ไม่สามารถอ่านออกเสียงได้อย่างเต็มคำ การที่ไม่สามารถอ่านออกได้อย่างราบรื่น ต้องหยุดพิจารณาถึงรูปลักษณะของคำๆ ใหม่นี้ คือเจตนาของข้าพเจ้าที่ปรารถนาให้ผู้พบเห็นได้พิจารณากับความหมายของคำว่า “ไทย” ที่เราเชื่อว่ามี หรือมีอยู่จริง หรือที่ปรากฏอยู่และที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

การที่เลือกคำว่า “ไทย” มาใช้เป็นชื่อของการแสดงผลงานของข้าพเจ้า ครั้งนั้น ประการแรกเกิดจากความคิดส่วนตัวของข้าพเจ้าที่จะพยายามสร้างผลงานที่อาศัยแรงบันดาลใจและความคิดจากเงื่อนไขของการดำเนินชีวิตส่วนตัวของข้าพเจ้า และผู้คน-ชาวบ้าน ในสภาพแวดล้อมของสังคมไทยปัจจุบัน ประการที่สอง เนื่องจากที่ลักษณะของผลงานของข้าพเจ้าในการแสดงครั้งนี้อาศัยโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมไทยและวัสดุ-สื่อจากท้องถิ่นพื้นบ้านของไทย มาเป็นแนวเรื่องของการสร้างผลงาน

ผลงานของข้าพเจ้าไม่ได้เกิดขึ้นมาจากอุดมคติหรือแนวความเชื่อของความเป็น “ไท-ไทย” หากเกิดจากทัศนะและจินตนาการส่วนตัวของข้าพเจ้าที่ได้จากความเข้าใจถึงธรรมชาติของวิถีชีวิตของผู้คนรอบตัวข้าพเจ้าและรูปวัตถุแห่งความศรัทธาของผู้คน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นจริงของข้าพเจ้าจากสังคมไทยปัจจุบันนี้

แนวความคิดและวิธีการสร้างผลงาน

สำหรับข้าพเจ้าแล้ว ผลงานเป็นผลผลิตที่มีจุดเริ่มต้นมาจากแรงกระตุ้นเร้าของคุณสมบัติและคุณลักษณะเฉพาะของสื่อ วัสดุ และสิ่งสำเร็จรูปต่างๆ ที่ข้าพเจ้าคุ้นเคย และพบเห็นได้ในสภาพแวดล้อมรอบตัวข้าพเจ้า แรงกระตุ้นเร้านี้ได้ผลักดันให้ข้าพเจ้าเกิด “แนวความคิด” และ “แนวทาง” ใหม่ ๆ ของวิธีการแสดงออกที่เป็นส่วนตัวขึ้น

ลักษณะของแบบของวิธีการแสดงออกนี้ข้าพเจ้าขอใช้คำว่า “การจัดการ” นี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามความจำเป็น และข้อกำหนดที่กำหนดที่จำกัดของคุณสมบัติทางธรรมชาติ กายภาพ และรวมถึงคุณค่าความหมายเชิงนามธรรมในแง่ต่างๆ ที่มีอยู่ใน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่ถูกนำมาใช้เพื่อแสดงออกทางศิลปะ

ดังนั้นจึงดูเหมือนว่าเนื้อหา และสิ่งที่แสดงออกในผลงานของข้าพเจ้านั้น เป็นเนื้อหาที่ข้าพเจ้ามิได้สร้างหรือปรุงแต่งขึ้น หากแต่เป็นเนื้อหาที่เกิดจาก คุณสมบัติและคุณลักษณะทางกายภาพและนามธรรมที่วัสดุ สื่อ นั้นๆ ถูกกำหนดให้ “มี” หรือ “เคยมี” อยู่ก่อนแล้วข้าพเจ้ามักจะปล่อยให้แรงกระตุ้นเร้าจากสื่อวัสดุ สิ่งของชนิดหนึ่งอย่างหนึ่งชักนำสู่สื่อวัสดุอีกอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง ซึ่งจะก่อให้เกิดลักษณะของความเกี่ยวเนื่องและความสัมพันธ์ระหว่างวัสดุต่างๆ ขึ้น ลักษณะของความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์นี้เป็นประสบการณ์และปรากฏการณ์ทางความจริงที่ข้าพเจ้าได้ประจักษ์และที่ผู้คนได้เคยประจักษ์รับรู้โดยกว้างทั่วไป

การนำความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง “ที่มีอยู่” ในสื่อวัสดุต่างๆ มาใช้เพื่อแสดงเนื้อหาสาระ และค่าความหมายที่มีอยู่ของตัวมันเอง มิใช่ถูกนำมาเปลี่ยนแปลงปรับแต่ง เพื่อให้เป็น “สื่อแทน” ความหมายอื่นใดที่นอกเหนือจากสาระ และค่าความหมายของสื่อวัสดุที่ถูกนำมาใช้นั้นๆ แต่เป็นการให้ความจริงจากปรากฏการณ์

Rama IX Art Museum Foundation

ที่ “มีอยู่” และ “เคยมีอยู่” ที่ซ่อนเร้นและแฝงอยู่ให้ “ปรากฏแสดง” และ “เผยแสดง” ออกมา

ข้าพเจ้าไม่กำหนดขอบเขตของแบบวิธีการสร้างสรรค์ ปัญหาของแบบหรือ สโตร์ของผลงานเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าให้ความสนใจน้อยกว่าปัญหาของการ “จัดการ” กับสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ถูกนำมาใช้ว่า จะใช้การ “จัดการ” อย่างไรให้สื่อวัสดุอุปกรณ์ นั้น ๆ แสดง “ปรากฏการณ์ที่มีอยู่” ให้แสดงออกมามากที่สุด การไม่จำกัดตัวเอง อยู่ในแบบของวิธีการ “จัดการ” แบบใดแบบหนึ่ง ก่อให้เกิดความอิสระ และความเป็นไปได้ในการใช้แบบของ “การจัดการ” ได้หลาย ๆ แบบ ทำให้ข้าพเจ้าได้รับ ประสพการณ์จากความจริงที่ปรากฏอยู่ในสื่อต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ได้รับความรู้- เรียนรู้ ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันและกันของความจริงและจินตนาการ ที่มักจะ “แสดง” ปรากฏขึ้นเมื่อได้รับการเข้า “จัดการ” กับสื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่ ข้าพเจ้าได้จากสภาพแวดล้อมของสังคมไทย

ผลงานที่นำมาจัดแสดงครั้งนี้ เป็นผลงานที่สร้างขึ้นระหว่างปี 2532 ถึง ปัจจุบัน เป็นผลงานที่มีแนวความคิดและกระบวนการสร้างสรรค์ ที่ได้สืบต่อ และ เกี่ยวเนื่องกับผลงานในชุด “เรื่องราวจากท้องทุ่ง” อันเป็นผลงานแสดงเดี่ยวครั้งแรก ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ แห่งนี้ ในกลางปี 2532 ที่ผ่านมานี้ ผลงาน ของข้าพเจ้าในการแสดงครั้งนี้ประกอบด้วยผลงานจิตรกรรมประสมและประติมากรรม ประสม เป็นผลงานที่สร้างขึ้นจากแนวความคิดส่วนตัวของข้าพเจ้าดังนี้

เศรษฐกิจ : ปัญหาพื้นฐานและปัจจัยของการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าแต่ละชิ้นแต่ละครั้งนั้น เกิดขึ้นจากการ พยายามแก้ปัญหาในแง่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับตัวข้าพเจ้าและกับสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญหาของการค้นหาแบบและวิธีการสร้างผลงานที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับแนวทาง การดำเนินชีวิตของข้าพเจ้า ในสภาพแวดล้อมของสังคมไทยปัจจุบัน

เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรมในสภาวะ สังคมไทย ปัจจุบัน ที่ข้าพเจ้าได้ร่วมอยู่ด้วยเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อทัศนคติ ส่วนตัวทั้งที่สำนึกและไม่สำนึก ขณะเมื่อเข้าไป “จัดการ” กับสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ค่าความหมาย และปรากฏการณ์ต่าง ๆ จากความเป็นไปในสังคมไทย ที่ข้าพเจ้า ได้สัมผัสและค้นเคยจะแสดงปรากฏแก่ข้าพเจ้าอีกครั้ง จาก “แบบของการจัดการ” บนวัสดุอุปกรณ์ที่ถูกนำมาใช้สร้างผลงาน

ข้าพเจ้ามีความเห็นส่วนตัวว่า ศิลปินควรจะต้องเข้าใจถึงสถานภาพส่วนตัว ของตัวเอง และของสังคมที่ตนอยู่ร่วมด้วยในแง่ต่าง ๆ

พื้นฐานทางเศรษฐกิจส่วนตัวของข้าพเจ้าซึ่งมีรายได้จากการรับราชการ เป็นรายได้ที่ต้องนำมาใช้จ่าย เพื่อการยังชีพและจุนเจือครอบครัว และใช้จ่ายเพื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ จากรายได้ที่ได้รับจากทางราชการนั้น จะให้เพียงพอ เพื่อการยังชีพของครอบครัวข้าพเจ้าแต่ละเดือน ได้ก็นับว่าเป็นการยากยิ่ง ดังนั้น จากรายได้ที่ได้รับจากทางราชการนั้น จึงเป็นปัญหาพื้นฐานของการให้ได้มาซึ่ง วัสดุอุปกรณ์ของการสร้างสรรค์ ปัญหาทางเศรษฐกิจของศิลปินเป็นปัญหาพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับรูปแบบและวิวัฒนาการของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของ ศิลปิน ศิลปินใช้วัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัสดุอุปกรณ์จากต่างประเทศ มีราคาค่อนข้างสูง ศิลปินไม่อาจสร้างผลงานได้ต่อเนื่องและอย่างสม่ำเสมอ ผลงาน ศิลปะของศิลปินไทยยังไม่เป็นที่ต้องการอย่างแท้จริงจากประชาชน ศิลปินไม่อาจ ดำรงชีพและสร้างผลงานได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อแบบอย่างและวิธีการแสดงออกทาง ศิลปะของเขาถูกปรับให้เข้ากับรสนิยมของประชาชนศิลปินจึงจะสามารถยังชีพจาก

การขายผลงานได้ แต่แบบอย่างและแนวทางแห่งการสร้างสรรค์ที่เป็นของเขาเอง มักหมดสิ้นไปด้วย

ปัญหาทางเศรษฐกิจคือสิ่งที่ข้าพเจ้าจำต้องแก้ไข และเป็นส่วนสำคัญ ที่กำหนดรูปลักษณะของผลงานข้าพเจ้า ดังนั้นผลงานของข้าพเจ้าคือผลที่ได้จาก ส่วนหนึ่งจากการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของข้าพเจ้า การแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ของข้าพเจ้า เริ่มจากข้อสงสัยว่าทำไมจึงต้องใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างผลงาน ศิลปกรรมตามแบบอย่างที่ทำ ๆ ตามกันมาก เช่น ภูกัน สีนํ้ามัน สีอะครายลิก ผ่าใบ หินอ่อน บรอนซ์ ทองแดง เหล็ก สแตนเลส ฯลฯ อันเป็นสื่อทางการ สร้างสรรค์ผลงานที่ถูกใช้นับแต่อดีตถึงปัจจุบัน

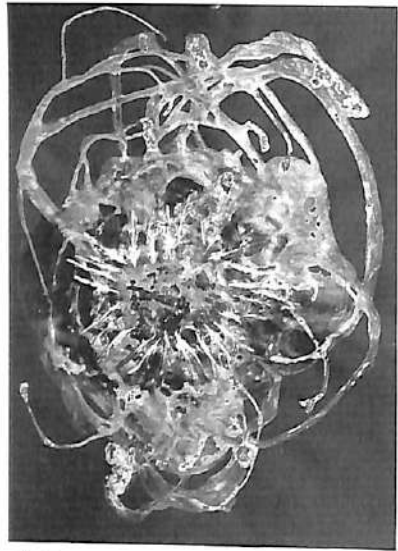
ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวได้กลายเป็นข้อ กำหนด และเงื่อนไขพื้นฐานของการสร้างผลงานจิตรกรรม ศิลปินยอมรับที่จะใช้เป็น สื่อเพื่อสร้างผลงาน

จากวิวัฒนาการของการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ซึ่งได้เริ่มจากศิลปิน ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ใช้สีจากดิน จากพืชผัก-เลือดสัตว์ ใช้สร้างผลงานบนผนังถ้ำ ซึ่งสีจากธรรมชาติที่มนุษย์ได้นำมาใช้ผลงานนี้ได้ถูกพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จากอดีตมาถึงปัจจุบันนี้ สีถูกใช้เป็นเหมือนสื่อแทนความคิดฝันอารมณ์ และ จินตนาการของศิลปินในหลายรูปลักษณะของการแสดงออกที่อาศัยผ้าใบ ผนังและ แผ่นไม้ในลักษณะที่เป็นระบบสองมิติ ซึ่งเป็นปัญหาของมิติที่ศิลปินแต่ละยุคสมัย ได้ พยายามแก้ปัญหาในลักษณะที่แตกต่างกันด้วยวิธีการด้านจิตรกรรม ดังจะเห็นได้จาก แบบอย่างของการสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากแนวความคิดของการสร้างสรรค์ของ ลิทธิทางศิลปะในอดีต นับจาก เรอเนสซองซ์ โรแมนซิก นีโอคลาสสิก เรียลิสติก อิมเพรสชันนิสซึม จนถึงแอบสแตรค มินิมอล อีพดิกคอลและอื่น ๆ ที่ปรากฏใน ยุค โปสโมเดิร์นนิสของคริสต์ศตวรรษที่ 1980 ที่ผ่านมานี้

จากที่กล่าวมานี้ ดูเสมือนว่า วิวัฒนาการ และความเจริญก้าวหน้าทาง การผลิตสื่อวัสดุทางศิลปะและแบบอย่างศิลปะซึ่งเกิดจากโลกตะวันตกนี้ไม่มีอิทธิพล ต่อรูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของศิลปินร่วมสมัยทั่วโลกและ รวมถึงศิลปินไทยด้วย ดังนั้นเพื่อการแก้ปัญหาของการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่มี ราคาค่อนข้างสูง และปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยงแบบอย่างของการสร้างผลงานที่ อาศัยสื่อวัสดุจากความเจริญก้าวหน้าทางสังคม และเศรษฐกิจของประเทศ ยุโรปและอเมริกา ทั้งนี้เพราะสื่อวัสดุนั้น ๆ ย่อมไม่อาจรับใช้และเป็นสิ่งที่ สอดคล้องและแสดงคุณลักษณะชีวิตอย่างไทย และอารมณ์ความรู้สึกของ ข้าพเจ้าได้อย่างเต็มที่ ในการสร้างผลงานของข้าพเจ้า เทคนิค หรือกระบวนการ ของการ “จัดการ” กับสื่อวัสดุ และอุปกรณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดเนื้อหาสาระ ภายในของผลงานแต่ละชิ้น ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์จาก ท้องถิ่นไทยมาสร้างผลงานที่แสดงบุคลิกลักษณะของสภาพและสภาวะแวดล้อม ของสังคมไทยของข้าพเจ้า เช่น ดิน ทราย ถ่าน ขี้เถ้า ดินเผา เครื่องมือและ อุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ เป็นต้น เป็นสื่อที่ไม่มีค่าทางเศรษฐกิจที่มากและสูง จนเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ แก่ข้าพเจ้าแต่อย่างใด ดังนั้นปัญหาของการใช้ สื่อวัสดุจากแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานทางจิตรกรรมที่เกิดขึ้นจากโลกตะวันตก จึงไม่ใช่ปัญหาที่ข้าพเจ้าจะต้องแก้และต้องยึดแบบอย่างของการสร้างสรรค์ อีกต่อไป

สี : ปัญหาพื้นฐานของการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม

สีต่าง ๆ คือสาระของผลงานจิตรกรรมที่จิตรกรนำมาใช้เป็น “สื่อแทน”

“ไขไก่และขนไก่” ปี 2532
เทคนิค ไขไก่หนึ่งฟอง, ขนไก่

“สถูปเจดีย์กลางเมืองเชียงใหม่
-อดีต-ปัจจุบัน” ถ่ายเมื่อปี 2532

ลักษณะของการเรียงแผ่นอิฐดินเผา
ระบบหน้าสั้นและหน้ายาว

อารมณ์ ความรู้สึก รูปสัญลักษณ์ทางรูปธรรมและนามธรรมต่าง ๆ ที่ศิลปินต้อง
จะแสดงออก สีสถูกใช้นำมาแสดงแทนค่าความหมายต่าง ๆ กัน จิตรกร จำเป็น
ต้องเรียนรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกของสี และจิตวิทยาของสีที่มีต่ออารมณ์ความรู้สึก
ของคน ประชาชนหากจะเข้าใจผลงานจิตรกรรมให้ลึกซึ้งก็ต้องเรียนรู้ถึงค่า
ความหมายทางสัญลักษณ์และอารมณ์ต่าง ๆ ของสีด้วยเช่นกัน

ข้าพเจ้าเห็นว่า “สี” นั้นถูกไปใช้เพื่อ “แทนค่า” และ “เป็นสื่อ” แทน
ความรู้สึก และความหมายทางอารมณ์ ทางสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น สีเขียวถูกนำ
ไปใช้แทนความอุดมสมบูรณ์ ความสดชื่นดังธรรมชาติเช่นที่ได้จากหญ้า ป่า เขา
สีแดง แทนความร้อนแรง ความรัก ความโหดร้าย ซึ่งถูกใช้แปลและแสดง
ความหมายต่าง ๆ สีเหลืองเมื่อผสมกับสีแดงกลายเป็นสีส้ม อารมณ์ความรู้สึกของ
สีเหลืองและสีแดงหายไป กลายเป็นอารมณ์ความรู้สึกของสีส้ม สีส้มถูกนำไปใช้
เขียนสีจิตรพระ สีพระอาทิตย์ สีดอกไม้และผลส้ม ถูกใช้ไปสร้างความรู้สึกทาง
จินตนาการต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นข้าพเจ้าจึงมีความคิดเห็นส่วนตัวว่าสีต่าง ๆ ที่
ศิลปินใช้ในการสร้างผลงานนั้น มีความสามารถเพียงเป็น “สื่อแทน” บางสิ่ง
บางอย่างเท่านั้น ไม่สามารถที่จะ “แสดง” ความหมายหรือปรากฏการณ์ของ
ความรู้สึกและความจริงที่ข้าพเจ้าจะแสดงออกได้อย่างตรงไปตรงมา ดังนั้น
ข้าพเจ้าจึงหลีกเลี่ยงการใช้ “สี” ตามแนวทางของการใช้เป็นสื่อ “แทน” ดังเช่น
ที่กล่าวมาแล้ว หากข้าพเจ้ามีความจำเป็นที่จะต้องใช้ “สี” เพื่อสร้างผลงาน
สีที่ถูกนำมาใช้ก็ต้อง “แสดง” ปรากฏการณ์ที่เป็นประสบการณ์จริงของสีนั้น

สื่อที่ “แสดง” ปรากฏการณ์ของความจริงและ จินตนาการ

ปัญหาทางจิตรกรรมของข้าพเจ้าเกิดขึ้นเมื่อจำเป็นอย่างที่จะต้องสร้างผลงาน
จิตรกรรมขึ้น เพราะการเริ่มสร้างผลงานของข้าพเจ้าโดยปกติแล้วไม่ได้สนใจใน
ประเภทและลักษณะของผลงานที่จะต้องสร้างเลย มักจะปล่อยให้สื่อวัสดุที่นำมาใช้
เป็นผู้ชักนำไปให้เกิดผลงานขึ้น

การแก้ปัญหาของการใช้สื่อเพื่อ “แสดง” ปรากฏการณ์ที่เป็นจริงและที่
ประจักษ์ในสังคมแวดล้อมในทางจิตรกรรม ข้าพเจ้าได้เริ่มขึ้นจากผลงานสองมิติชื่อ
“ไขไก่และขนไก่” (ภาพที่ 1) สร้างในปี 2532 ด้วยไขไก่หนึ่งฟองและขนไก่ ข้าพเจ้า
นำความจริงจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและชีวิตของไก่มาสร้างเป็นผลงานขึ้น
ความสัมพันธ์ของสิ่งทั้งสองนี้มีขึ้นอยู่ก่อนแล้ว ข้าพเจ้าเพียงแต่นำปรากฏการณ์
ที่เป็นจริงของไข่และไก่มาประกอบสร้างเป็นผลงาน ข้าพเจ้านำแนวทางการใช้สื่อ
ของผลงานดังกล่าวมาใช้ในการสร้างผลงานลักษณะสองมิติในผลงานจิตรกรรม
ชุด “ไท-ไทย” ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากโครงสร้างของสถูปและเจดีย์ที่ปรากฏ
อยู่อย่างมากมายในเมืองเชียงใหม่ (ภาพที่ 2)

ด้วยวิธีการก่อสร้างพระสถูป เจดีย์ ตามแบบอย่างสถาปัตยกรรมไทย
เกิดขึ้นจากการก่ออิฐดินเผาซ้อนทับเรียงสลับกัน ด้วยการเรียงระบบอิฐหน้ายาว
และหน้าตัดคนละแถวสลับกันไป บางครั้งใช้อิฐเรียงหน้าตัดล้วน ๆ และเรียงทับ
ด้วยอิฐหน้ายาวล้วนสลับกันไปตั้งแต่ส่วนฐานค่อย ๆ เรียงสู่ส่วนองค์พระสถูป
เจดีย์ (ภาพที่ 3)

ข้าพเจ้ามีความประทับใจในระบบการเรียงอิฐและการก่อสร้างด้วยระบบ
การเรียงอิฐอย่างง่าย ๆ นี้อย่างยิ่ง

อิฐกับดิน

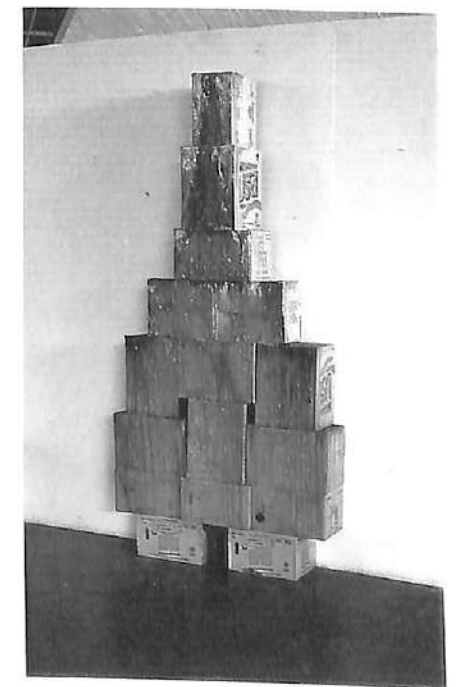
การก่อพระสถูป เจดีย์นั้นอาศัยดินจากพื้นดินในท้องถิ่นเมืองเชียงใหม่
ที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ นำมาปั้นให้เป็นรูปทรงอย่างง่าย ๆ ของ
สี่เหลี่ยมผืนผ้า เผาด้วยความร้อนจากพื้นดินจนกลายเป็นอิฐ ดินเป็นส่วนหนึ่ง
ของพื้นดินที่หล่อหลอมโลก เป็นที่รวมอยู่ของธาตุและสารอนาขนิต เป็นแหล่งกำเนิด
ของชีวิตและเป็นที่ยู่ออาศัยของชีวิต ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับชีวิตอุบัติขึ้น
ที่พื้นดิน ดินถูกแยกชิ้นมาจากพื้นดิน ถูกปั้นให้มีรูปที่แน่นอนเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า
ความร้อนจากแสงแดดลม ทำให้แข็งตัวและคงรูปขึ้นด้วยการเผาอบดินทำให้ดิน
เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติ ความร้อนได้หยุดสภาวะแห่งความเป็นดินกลายเป็นอิฐขึ้น
การนำดินที่ได้จากพื้นดินมากำหนดรูปเป็นก้อนอิฐเปรียบเสมือนชีวิตที่ได้รับการ
ขัดเกลาจากความรู้ความจริงจากดินที่ไม่มีรูปร่างแน่นอนมาเป็นรูปที่แน่นอนของ
สี่เหลี่ยมผืนผ้า หากชีวิตได้บรรลุถึงธรรมและสัจธรรมชีวิตก็จะบริสุทธิ์ขึ้นดังการที่
ก้อนดินนั้น ได้หยุดหมดสิ้นการเสื่อมสลายอ่อนตัวลงสู่พื้นดินอีก ด้วยความร้อน
ทำให้เปลี่ยนเป็นความแข็งแกร่งคงทนขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติเดิมที่
ผสมคลุกเคล้าสิ่งต่าง ๆ มากมาย ให้มีธรรมชาติที่เป็นหนึ่ง คือ ความเป็นอิฐ

ข้าพเจ้าเห็นความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องระหว่างการผลิตสภาวะจาก
ดินมาเป็นอิฐกับจุดประสงค์ของการก่อสร้างพระสถูป เจดีย์ และมูลเหตุแห่งการ
เกิดสถูปเจดีย์ ตามความเชื่อและแนวคิดแห่งพระพุทธศาสนาพระบรมธาตุได้ถูก
บรรจุไว้ในพระสถูปเจดีย์ เป็นที่ ๆ สภาวะหมุนเวียนและการแปรเปลี่ยนเวียนว่าย
ในวัฏจักรโลกมนุษย์ได้หยุดหมดสิ้นลง ข้าพเจ้าพอใจในการใช้สื่อวัสดุที่มีความสัมพันธ์
และเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับความเชื่อและอุดมคติของการก่อสร้างสถูปเจดีย์อย่างไทยนี้
อย่างยิ่ง

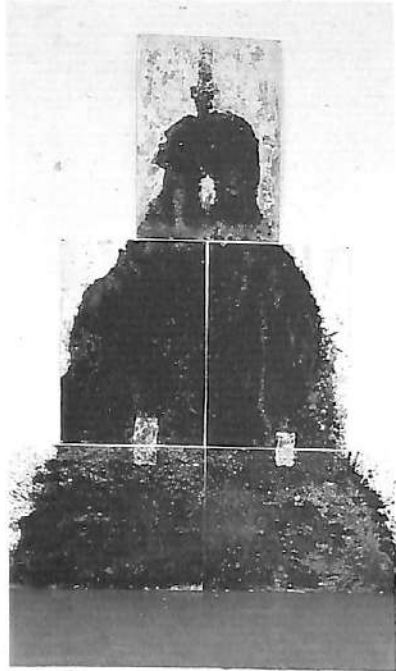
ดังนั้นในการสร้างผลงานจิตรกรรมของข้าพเจ้า เริ่มด้วยการใช้ดิน
ผ่านมาใช้เป็นสื่อ แสดงปรากฏการณ์ของประเพณีแห่งชาวพุทธเมื่อสิ้นชีพแล้วมัก
จะทำการเผา และนำเถ้าถ่าน กระดูกที่ได้บรรจุไว้ในสถูปเจดีย์ โดยข้าพเจ้าใช้วิธี
การเรียงแผ่นอิฐที่ใช้ลักษณะของความสั้นและยาวของแผ่นอิฐแต่ละแผ่น เรียงทับ

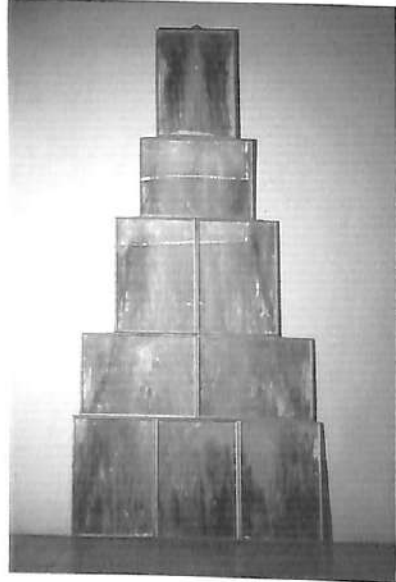
รูปทรงขององค์เจดีย์
เกิดขึ้นจากการเรียงแผ่นอิฐจากฐานสู่ยอด

“เจดีย์กล่องผงชักฟอก” ปี 2532
เทคนิค ดินและผงชักฟอกบนกล่องผงชักฟอก

"เจดีย์ดำ" ปี 2532
เทคนิค ดิน, ทราย, แป้งข้าวเจ้า

"เจดีย์ดิน-แดง" ปี 2532
เทคนิค ดิน, ทราย, ผงซักฟอกและคราม

กันเป็นรูปเจดีย์ นำมาใช้ในการแก้ปัญหาทางด้านจิตกรรม ในทางสถาปัตยกรรม การเรียงแผ่นอิฐด้วยระบบหน้าสั้นและหน้ายาว ของแต่ละแผ่นอิฐ ทับสลับกัน ก่อให้เกิดรูปทรงที่กินเนื้อที่ในอากาศจากพื้นดินสู่เบื้องบนเป็นสามมิติเกิดรูปเจดีย์ขึ้น ในทางจิตกรรมเพื่อนำมาปรากฏการณ์ที่เป็นจริงของการก่อสร้างเจดีย์มา "แสดง" ให้ปรากฏบนพื้นระนาบสองมิติของผลงานจิตกรรมและบนผนังของห้องนิทรรศการ ที่จะแสดงผลงานข้าพเจ้าจึงนำแผ่นกระดาศที่มีขนาดสี่เหลี่ยมผืนผ้า มาฉาบผงถ่านดิน ดินแดงมาเรียงสลับด้านสั้นและยาวให้แผ่นกระดาศแต่ละแผ่นแนบชิดผนัง โดยแถวแรกวางขอบกระดาศให้ชิดส่วนล่างสุดของพื้นและผนังประกอบเรียงกันให้เกิดเป็นรูปทรงของเจดีย์ขึ้นดังผลงานชื่อ เจดีย์ดำ ข้าพเจ้าได้นำแผ่นกระดาศแต่ละแผ่น มาใส่กรอบกระจก ซึ่งช่วยให้ผลงานแต่ละชิ้นมีน้ำหนักและเกิดความหนาขึ้นช่วย การเรียงทับซ้อนกันของผลงานแต่ละแผ่นให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องจากแผ่นหนึ่ง สู่อีกแผ่นหนึ่ง ผลงานจิตกรรมได้อาศัยโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมช่วยให้มีน้ำหนัก และปรากฏอยู่ในที่ว่างบนผนังได้ด้วยรูปสัณฐานของตนเอง ด้วยการวางตั้งจาก พื้นแนบผนังต่อเนื่องสู่เบื้องบนบนระนาบสองมิติของผนัง ซึ่งโดยปกติผลงานจิตกรรม มักแขวนไว้บนผนัง ซึ่งโดยปกติผลงานจิตกรรมมักแขวนไว้บนผนัง เกิดสภาวะ ที่ลอยขึ้นเหนือพื้น น้ำหนักของรูปผลงานจิตกรรมไม่ปรากฏถูกกำหนดให้แขวนอยู่ ในระดับความสูงของโดยเฉลี่ยของคนดูเป็นข้อจำกัดทางจิตกรรมที่ได้เป็นประเพณี ของการเสนอผลงานจิตกรรม เมื่อผู้ชมยืนอยู่บนพื้นเบื้องหน้าของผลงานซึ่งได้ตั้งอยู่ บนพื้นห้องในระดับเดียวกันจะช่วยให้ผู้ชมได้รับสัมผัสปรากฏการณ์ที่แท้จริงของเจดีย์ ยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าได้เน้นให้เห็นลักษณะของระบบการเรียงแผ่นกระดาศที่สลับด้าน หน้าสั้นและยาวยิ่งขึ้นเพื่อสร้างและแสดงจินตภาพของสถูปเจดีย์ จากปรากฏการณ์ที่ข้าพเจ้าได้รับสัมผัสมา ผลงานชื่อ "เจดีย์-ดินแดง" สร้างขึ้นจากการเคลือบฉาบด้วยดินแดง ดิน ผงถ่านบนกระดาศจำนวนเก้าแผ่น นำมาวางเรียงสลับด้านสั้นและยาวของแผ่นกระดาศ

จากการวางทางตั้งและนอนสลับไปพร้อมกับลดจำนวนของแผ่นกระดาศ แต่ละแนวนจนเกิดเป็นโครงสร้างคล้ายเจดีย์ ข้าพเจ้าได้ใช้ผงซักฟอกและผงคราม ย้อมผ้าขาวมาล้างส่วนดินแดงที่เคลือบกระดาศให้เกิดเป็นรูปทรงของเจดีย์ขึ้น

การนำดินแดงกับถ่านมาใช้เพื่อแสดงความเกี่ยวเนื่องของกระบวนการเกิด ของอิฐและเกิดรูปเจดีย์ ผงซักฟอกและครามเป็นผลผลิตทางสังคมสมัยใหม่ที่ มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อกำจัดความสกปรกต่าง ๆ สิ่งต่าง ๆ การนำมาใช้ในผลงาน ชิ้นนี้เพื่อ "แสดง" ถึงสิ่งผลิตจากสังคมสมัยใหม่เริ่มมีอิทธิพลต่อการมีอยู่และคงอยู่ของ ชีวิต ความเชื่อและวัฒนธรรมของสังคมไทย

ผลงานจิตกรรมที่นำมาแสดงครั้งนี้ จึงเกิดจากการใช้สื่อวัสดุ ที่หาได้ง่าย ๆ ในท้องถิ่น เทียนไข ผงถ่าน ทราย ดินแดง และวิธีการประกอบกันของแผ่นภาพ ผลงานด้านหน้าสั้นและยาวสลับกัน ผลงาน ชื่อ "สองผู้ยิ่งใหญ่จากตะวันออกและ ตะวันตก" เกิดขึ้นจากการใช้ทิศทางของการเรียงแผ่นภาพด้านหน้ายาวหรือสั้นและ ด้านแนวตั้งและแนวนอน และการใช้สื่อวัสดุดินจากธรรมชาติที่มีความเกี่ยวเนื่อง กับเนื้อหาของแนวเรื่อง ข้าพเจ้าได้เห็นความสำคัญทางทิศทางการเรียงแผ่น กระดาศสลับด้านแนวตั้ง และแนวนอนของกระดาศสองแผ่นสามารถสร้างความหมาย ที่กระตุ้นให้นึกถึง รูปสัญลักษณ์ของพระคริสต์เจ้าและพระพุทธเจ้าได้ด้วยการจัดวาง แผ่นกระดาศ

พระเยซูเจ้าเป็นบุตรของพระเจ้าได้ลงมาจุติบนพื้นดิน สละชีพเพื่อ โด่บาปมนุษย์บนโลกมนุษย์จินตภาพแห่งพระองค์คือโครงสร้างของไม้กางเขน ดิน.

"สามงาน สามทาง" ปี 2533
เทคนิค กิ่งไม้, ปูนขาว, ใบเลื่อย, เสียม, คราด

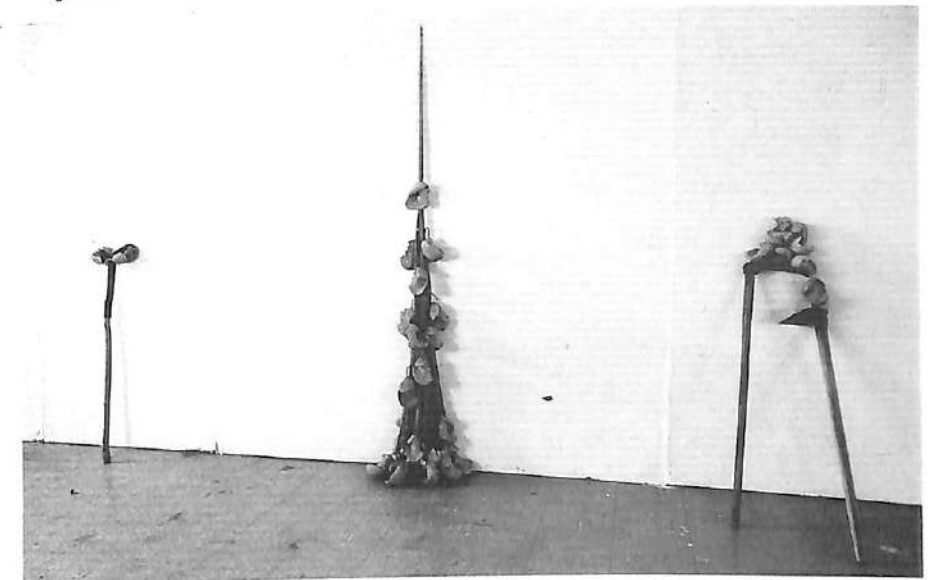
พื้นดินคือที่รองรับร่างผู้คนที่เป็บุตรของพระเจ้าเป็นเจ้า สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่ "แสดง" ให้ปรากฏขึ้นในผลงานจิตกรรม โดยวางกระดาศสองแผ่นที่เคลือบด้วยดิน-ดินแดง ในลักษณะคล้ายไม้กางเขน

การบรรลुरुสมระแห่งองค์สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้พระธรรมด้วยการ บำเพ็ญภาวนาในพุทธลักษณะนั่งสมาธิ ซึ่งเป็นแบบอย่างการเจริญภาวนาของ พุทธศาสนิกชนในการประพฤติและปฏิบัติธรรมเป็นรูปโครงสร้างลักษณะรูปทรง สามเหลี่ยมที่มีด้านหนึ่งตั้งแนบกับพื้นล่าง ข้าพเจ้านำโครงสร้างการนั่งสมาธินี้ มาแสดงให้ปรากฏขึ้นด้วยการประกอบวางกระดาศแผ่นที่หนึ่งในแนวด้านนอนและ แผ่นที่สองวางซ้อนทับในแนวด้านตั้ง และใช้ซี่เถาผงถ่านมาสร้างรูปและเคลือบ แผ่นกระดาศทั้งสองเพื่อแสดงความเชื่อและพฤติกรรมของชาวพุทธที่เฝ้าระวังเมื่อ สิ้นสุดสภาพของชีวิตไปแล้ว

จากที่กล่าวมานี้เป็นลักษณะหนึ่งของการ "จัดการ" กับสื่อและวัสดุเพื่อ ใช้ ในการแก้ปัญหาทางด้านจิตกรรมของข้าพเจ้า

การแก้ปัญหาในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม

ในการสร้างสรรค์ผลงานในเชิงสามมิติของข้าพเจ้านั้น สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ที่ถูกนำมาใช้จะต้องสามารถ "แสดง" คุณค่า ความหมาย ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้อง

"กิจกรรมของชีวิตชนบท" ปี 2532-2533 เทคนิค ประสม แห พลับ จอบกับดินเผา

ทั้งกายภาพและหน้าที่ทางด้านรูปธรรมและนามธรรมของสื่อวัสดุนั้น ๆ ซึ่งเป็น เช่นเดียวกับการแก้ปัญหาในทางจิตกรรมของข้าพเจ้า

ผลงาน ชื่อ "กิจกรรมของชีวิตชนบท" เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจ ที่ได้จากเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพของผู้คนชาวบ้าน ผู้ใช้แรงงานเข้าต่อสู้ งานหนัก เช่นเครื่องมือเพื่อการยังชีพเช่น จอบ เสียม คราด ถังน้ำ เคียว และแห เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้กระตุ้นจินตภาพของชีวิตของผู้คนชาวชนบทไทย และสภาพ แวดล้อมทางธรรมชาติของสังคมไทย แก่ข้าพเจ้าด้วยการ "จัดการ" นำรูปรอยพิมพ์ ของมือเข้าประกอบรูปทรงต่าง ๆ ของเครื่องมือเหล่านี้ ปรากฏการณ์ แห่งชีวิตผู้คน จะ "แสดง" ให้ปรากฏขึ้น

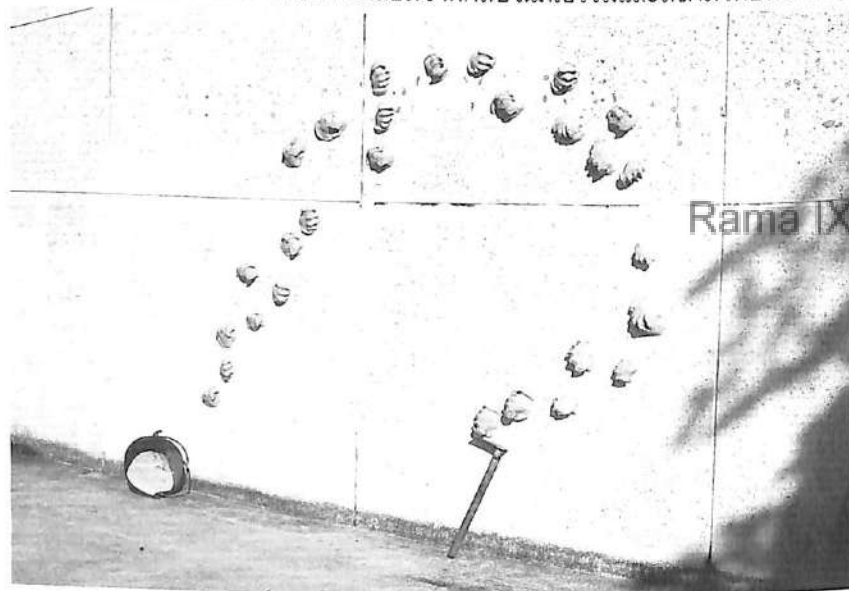
ข้าพเจ้านำวัสดุสำเร็จมาใช้ในการสร้างผลงานแต่ละชิ้นมักจะคงรูป ลักษณะของหน้าที่ และความหมายในนัยต่าง ๆ ของวัสดุนั้นไว้ เช่น ผลงานชื่อ "สามงาน สามทาง" เกิดขึ้นจากการนำ คราด เสียม และใบเลื่อยวางเคื่อนมาประกอบ บนกิ่งไม้ที่มีรูปรอยพิมพ์มือปรากฏบนกิ่งไม้นั้น เพื่ออาศัยความรู้สึกและหน้าที่

การใช้งานของเครื่องมือทั้งสามแสดงความขัดแย้งกันของชีวิตมนุษย์กับธรรมชาติ และความสมดุลของการสร้างและทำลายของมนุษย์ในธรรมชาติ

ในการแสดงผลงานครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้เริ่มให้ความสนใจในสื่อวัสดุที่ใช้ ในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนในเมือง ผลงานชื่อ "รอยมือกับถังปูน" ข้าพเจ้า ใช้เหล็กเส้นและปูนซีเมนต์เป็นสื่อแสดงสภาพชีวิตของชีวิตของผู้คนที่ใช้แรงงาน เข้าแลกเพื่อการยังชีพในเมืองใหญ่

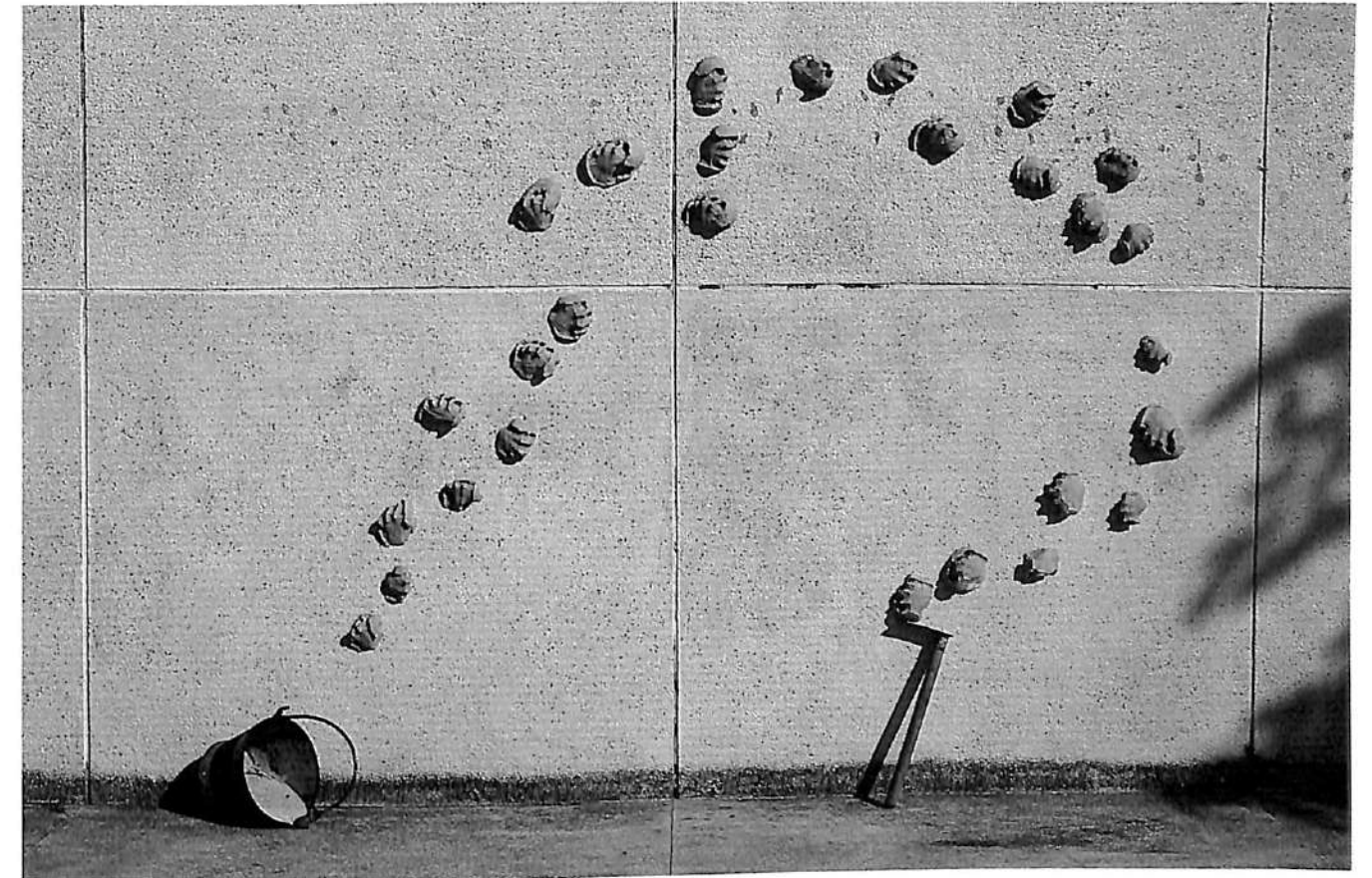
จากที่กล่าวมาแล้ว สื่อวัสดุอุปกรณ์คือสิ่งกระตุ้นวิธีการ "จัดการ" แก่ ข้าพเจ้าที่จะต้องนำสื่อวัสดุอื่น ๆ มาประกอบให้จินตภาพ และปรากฏการณ์แห่ง ความจริงที่ข้าพเจ้าได้รับรู้และที่ผู้คนในสังคมไทยได้คุ้นเคยให้ถูกนำมา "แสดง" ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ความผิดแผก ประสบการณ์ เฉพาะแต่ละบุคคลจะช่วยชักนำให้เขา แต่ละคนเกิดจินตภาพที่เฉพาะของแต่ละคนขึ้น ซึ่งเป็จุดประสงค์แห่งผลงานของ ข้าพเจ้า

ผลงานศิลปกรรมชุด "ไท-ไทย" นี้ไม่ได้มุ่งค้นหาหรือแสดงคุณลักษณะ ที่ชี้แนะอุดมคติแห่งความเป็น "ไทย" หากแต่เป็นภาพจากปรากฏการณ์ที่เป็นจริง ที่ข้าพเจ้าได้รับและสัมผัส การหล่อหลอมจากศิลปวัฒนธรรมและสังคมไทยที่ข้าพเจ้า

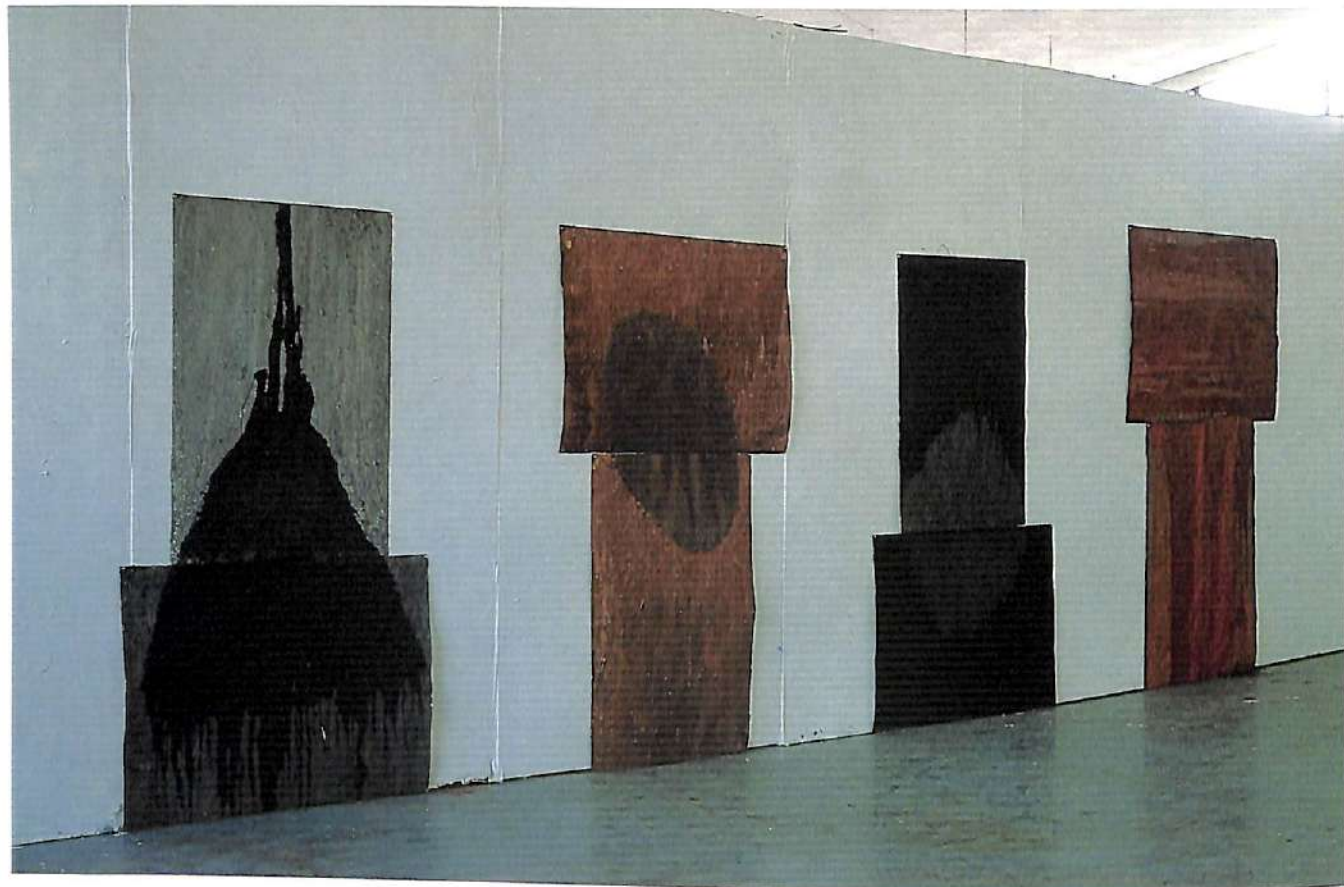

"รอยมือกับถังปูนและพลั่ว" ปี 2533 เทคนิค ถังปูน, ปูนซีเมนต์และพลั่ว
ร่วมอยู่ด้วย ข้าพเจ้าเชื่อว่าผลงานของข้าพเจ้าคงสะท้อนและแสดงให้เห็น "ความคิด" และ "ความเป็นอยู่" อย่างไทยไทยได้บ้าง

มณฑิร บุญมา
23 สิงหาคม 2533

"รอยมือกับถังปูนและพลั่ว" ปี ๒๕๓๓
เทคนิค: ถังปูน, พลั่ว และซีเมนต์. ขนาด: 250x350x50 ซม.
"Handprints in cement and tools" 1990
Mixed techniques Size: 250x350x50 cm.

"สองผู้ยิ่งใหญ่จากตะวันตกและตะวันออก" ปี ๒๕๓๓

เทคนิค: ผงดิน, ขี้เถ้า, ดินแดง, ดิน, ปูนกระดาด

ขนาด: 550 x 180 ซม.

"The Greats from the West and East" 1990

Soil pigments, charcoal, hash on paper
550 x 180 cm.

Rama IX Art Museum Foundation

"ผู้ยิ่งใหญ่จากตะวันออก" ปี ๒๕๓๓

เทคนิค: ขี้เถ้า, ผงดิน, ปูนกระดาด ขนาด: 100 x 170 ซม.

"The Great from the East" 1990

Charcoal, hash on paper: 100 x 170 cm.

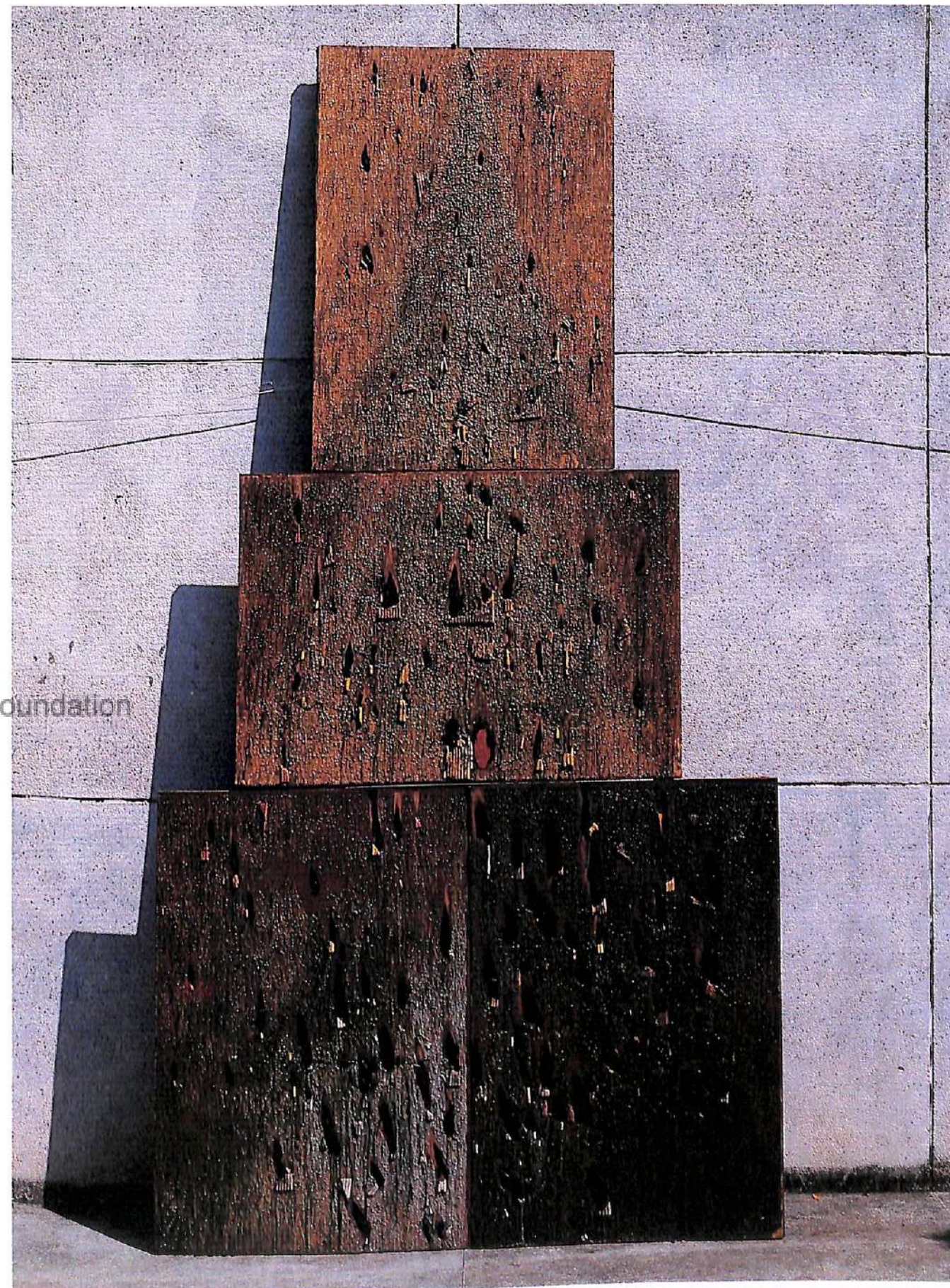
Rama IX Art Museum Foundation

"ผู้ยิ่งใหญ่จากตะวันออก" ปี ๒๕๓๓

เทคนิค: ขี้เถ้า, ผงถ่าน บนกระดาษ ขนาด 100x170 ซม.

"The Great from the East" 1990

Charcoal, ash on paper 100x170 cm

"จิตรกรรมและเทียนไข" ปี ๒๕๓๓

เทคนิค: เขียนไข บนกระดาษ ขนาด 420x210 ซม.

"Paintings and Candles" 1990

Candles on paper 420x210 cm